

Yhdysvaltalainen taiteilija Paul Santoleri viimeistelee seinämaalausta.

Billnäs uudistuu vanhaa vaalien

Billnäsin ruukissa on kiire.

Maalarit, kirvesmiehet ja muurarit korjaavat vanhoja rakennuksia, teatteriryhmä harjoittelee lastennäytelmää, kuvataiteilija Paul Santoleri viimeistelee valtavaa maalausta rosoiseen tiiliseiniin, taidekauppiat kantavat tauluja Ylä-Nikkarin uuteen galleriaan.

Kaiken keskellä myhäälee Olli Muurainen, ruukin uudeksi patruunaksi nimetty nuori yrittäjä, jolla on suuria suunnitelmia alueen varalle.

Management Events -yhtiön omistava Muurainen osti Billnäsin ydinalueen Pohjan Ruukkiteollisuudelta viime joulukuussa. Harva uskoi, että hän pystyisi jo ensimmäiseksi kesäksi polkaisemaan pystyyn sarjan yleisötapahtumia, mutta toisin kävi.

Kesäkauden avasi Puutarha-näyttely. Jatko-osa keskittyy hyvinvointiin, kädentaitoihin, antiikkiin, ruokaan ja sisustamiseen. Varta vasten pystytetylle esiintymislavalle nousee artisteja **Anna Abreusta Eino Gröniin**.

Vauhdikkaasta alusta huolimatta Muurainen ei hätköi. Hän on varannut koko ruukin valmistamiseen kaksitoista vuotta.

– En halua kadottaa mitään ruukin fiiliksestä. Karkea, rouhea, teollinen tunnelma saa jäädä, hän sanoo.

Ravintola Ruukinpatruunan taloon kunnostetaan jo ensi talvena parikymmentä huonetta matkailijoille. Lisää majoitustilaa tuo hotelli, jonka rakentaminen edellyttää ensin kaavamuutosta. Myös kokousilat kuuluvat suunnitelmiin, samoin uudet ravintolat.

Muurainen puhuu paljon palveluteollisuudesta.

– Tapahtumat ovat toiminnan yhteinen nimitäjä. Kesällä ja viikonloppuisin niitä järjestetään kuluttajille, viikolla yrityksille.

– Billnäs tunnetaan tulevaisuudessa myös ruokamekkana. Täällä voisi toteuttaa esimerkiksi riistan ja seudun luomutuottajien raaka-aineisiin perustuvia juttuja. Keittiöt kokkikursseja varten tehdään remontin ensimmäisessä vaiheessa.

Omassa leipomossa on tarkoitus valmistaa perinteistä Ellen Svinhufvud -kakkua, johon Management Events osti oikeudet konkurssiin ajautuneelta konditorialta Stellanilta, koska resepti sattui olemaan myytävänä.

Samalla carpe diem -asenteella Muurainen ryhtyi kehittämään Billnäsiä.

– Idean kirkastuminen kesti puoli vuotta, mutta sen jälkeen silmät ovat kiiluneet, hän nauraa.

Unelmien toteuttaminen ei ole ilmaista, joskin rahasta miehen kanssa on turha puhua.

– Sen voin sanoa, että rahaa menee paljon. 1,15 miljoonan euron kauppahinta oli pelkkä pääsylippu Billnäsiin.

Entinen pappila ja Saurun kansakoulu on siirretty Permiöstä Rakennusapteekin näyttelytaloiksi Ruukintien rinteeseen.

Rakennustavaraa, varaosapankkia ja restauroinnin koulutusta pyörittävä yritys on **Jari Ahlqvistin ja Anette Ringbomin** valtakunta. Tänä vuonna kaksikko osti Ruukkiteollisuudelta kolme vanhaa rakennusta toiminnan mahdollista laajennusta varten. Toistaiseksi niissä toimii vuokralaisia: uusi puutarhamyymälä ja puusepäntörmä avaavat pian ovensa.

– Varsinkin nuoret perheet kunnostavat rintamamiestaloja ja 1950-luvun kerrostalosauntoja ja etsivät niihin aitoja tuotteita tapeteista irtaimistoon. Ahlqvist kertoo.

– Valittavasti Suomi on kehitysmää entisöinnissä ja perinnerakentamisessa. Lähes kaikki helat, maalit, jopa pellavaöljyt tulevat muualta, lähinnä Ruotsista. Pienet pajat ja tekijät ovat meiltä hävinneet.

Ahlqvistin mukaan vanhaa kannattaa saneerata harkiten ja huolella. Kun ostaa vanhan talon, voi siinä asua jo ennen remonttia ja kuunnella, mitä seinät kuiskivat.

Mustionjoen etelärannalla, Billnäsin taimiston pihalla vastaan tulee kaksi Luonnontieteellisen keskuksen museomestaria. He ovat pyydystäneet omenamaamehiläisen museon kokoelmiin. Billnäs on ainoa paikka

Suomessa, jossa erakkomehiläiseksi luonnehdittu **Andrea hetvola** on tavattu.

Arja Aminoff ei hätkähädi harvinaista hyönteistä. Hän tietää Billnäsin seuduksi, jossa viihtyvät niin erikoiset eläimet kuin vaativat kasvit, ja kehuu laaksossa kasvavan jalopuulehdon mikroilmastoa ainutlaatuisiksi.

Aminoff omistaa Suomen vanhimman taimiston ja sen naapuriston ratsastuskeskuksen, jossa kasvatetaan Billnäs-nimellä alkavia, kilpailussa menestyviä hevosia.

Taivasto perustettiin jo 1700-luvulla, ja sen jyrkevissä punatiiliseissä päärakennuksissa toimi seuraavalla vuosikymmenellä maan ensimmäinen puutarhurikoulu. Paikka viikinkijoen ja Kuninkaan tien välissä on historiallinen.

Valikoimaan kuuluu niin kotimaisia pyökkiä, kymmeniä perennoita kuin huumaavia magnoloita, joka tulppaanjuu. Oman maan yrittäjäryhdyttävät Puutarharavintolan annoksia.

Ympäristö on kuin pieni pala paratiisia, mutta Aminoff on joutunut tekemään idyllin eteen valtavasti työtä.

– Olin tässä vuokrala viisitoista vuotta, kunnes kymmenen vuotta sitten lunasin maan ja rakennukset, jotka olivat kamalan huonossa kunnossa. Purius on ollut hirvittävä.

– Ainoa järkevä tapa ruukin säilymiseen on, että yksityiset korjaavat rakennuksia. On kaikkien etu, että kansallismaisemaa säilyy tuleville sukupolville.

Sanomalehti *Uusi Suometar* kirjoitti vuonna 1893 Billnäsiä, että ”harvassa on seutua toista, jossa luonto ja vuosisatien kuluessa tehty ihmistyö ovat sulemmassa sopuinnassa. Wäkiä ei ole tehty kummaltakaan puolen.”

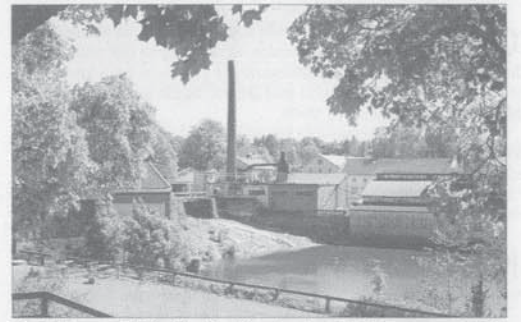
Sanat pätevät yhä.

MERJA ILPALA-KLEMM

RETKIÄ RUUKELLE

Teatteri treeneissä. Niilo Savolainen, Miiika Wallin, Tiina Hytinen ja Tiia Ollikainen. Istumassa ohjaaja Milka Muranen.

Ruukki perustettiin Mustionjoen kosken lähele vuonna 1641. Rannan rakennuksiin on tulossa muun muassa ravintoloita.

Ruukin ydinalueet ostaneella Olli Muuraisella on suuria suunnitelmia Billnäsin varalle.

Fridolf Leopold Hisingerin nimikirjaimet kertovat ruukin perustajasta.

Pienet asuintalot Lippukallion kupeessa kuuluvat ruukin vanhimpiin rakennuksiin.

Kirveitä ja huonekaluja

■ Carl Billsten perusti Billnäsin ruukin Pohjan pitäjään, Mustionjoen toiseksi alimman kosken äärelle vuonna 1641.

■ Billnäs siirtyi Hisingerin suvun omistukseen vuonna 1723. Kosken kummallekin rannalle rakennettiin uudet kankivasarapajat ja hiihuoneet.

■ Ruukki hiipui 1880-luvun alussa, koska se ei enää pystynyt kilpailemaan suurten eurooppalaisten ja amerikkalaisten tehtaiden kanssa.

■ Pelastajaksi osoittautui Fridolf Hisinger, joka sai alueen omistukseensa 1883. Vanhojen pajojen tilalle nousi teollisuuslaitos, joka teki mm. ovenkahvoja, kirveitä, vasaroita ja hakkuja.

■ Billnäsin kuuluisien konntrihuonekalujen valmistus alkoi vuonna 1909 ja jatkui 1950-luvulle saakka.

■ Ruukki liitettiin osaksi Fiskars-yhtiötä vuonna 1920. Työkalujen tuotanto jatkui vanhoissa halleissa.

■ Teollinen toiminta päättyi 1980-luvun puolivälissä.

■ Pohjan kunta perusti 1980-luvun alussa kiinteistöyhtiö Pohjan Ruukkiteollisuuden ja osti valtion tuen turvin keskeisiä osia Billnäsiä. Yhtiöllä myönnettiin arvostettu Europa Nostra -palkinto tunnustuksena kulttuuriperinnön säilyttämisestä.